

Latweefch u Awises.

Nr. 46. Zettortdeenā 16tā November 1850.

Gezelschanas- un pahrklaufischanas-deena tahs Kursemmes landschaptes skohlas Lrlawā, tannī 31mā August mehnescha deenā 1850.

(Skattees Nr. 45. Beigums.)

Pehz noturretas runnas uskahpe itt kā garrā apskaidrohts muhsu augsti zeenihts, mihtohts Kursemmes general-superdents Wilpert us mahzibas-krebsli, luhdse Deewu ar pee firds eimameem, kohscheem wahrdeem par schihs skohlas ilgaku pastahweschanu, svehtibu un augleem, falihdsinadams to Deewa svehtu wahrdu, kas te tohp jaunās firdis kaihs, ar fehksli, ko semneeks druwa isfahjis, tak tam wehl ilgi ko gaidiht, lihds ta usdihgst, aug, seed un tad til pehz ilga laika auglus nefs; un — pehdigi to skohlu svehtija, un tad ar svehtas luhgshanas-wahrdeem beidse. Eē arri tuhliht kā atbals kalmainās weetās no jaunekli muttehm atskanneja itt daudsēs balsēs kohschi un skaidri trihs reis: Amen, kā gribedami fazziht: „Lai noteek teefcham schihs luhgshanas- un wehleschanas-wahrdi muhsu Latweefchu tautai par svehtibu!“ — Beidsoht tilke wehl ehrgetu skanna ta flawes- un pateizibas-dseesma: „Lai Deewu wissi lihds“ nodseedata, un nu pulkstens 4 pehz pusdeneas bei dsahs ar kohschu musihki, ko jaunekli ar daschadahm instrumentehm kohpā fariktejuschi, klausitajeem firdi un praktu eelhgsmoja, ta jauka preezas-deena. — Starp teem zeenigeem kungeem un mahzitajeem bija arridsan kahdi 20 skohlmeisteri sapuljejusches, gan no teem tur ismahziteem, gan arri no svehtscheem. Wissi no tur isgahje ahrā pahrleezinati, kā zeenigi Kursemmes muishnēeki naw welti puhlejusches to skohlu preefsch Latwe-

schu tautas labbuma zeldami, pahrleezinati, kā skohlmeisteri tur naw welti puhlejusches eelsch jaunahm firdim to Deewa wahrdi fehksli isfeht un tohs us wissu labbu greest, pahrleezinati, kā skohlas jaunekli naw welti laiku un naudu tehrejuschi gudribas fmedami un gaismu mēkledami. — Schi irr, lassitaji mihti, ta skohla, no kuras jaw preefsch 12 gaddeem tas Latweefchu mihtotajs un skohlas draugs, wezzais Schulz, (kas scho preetu wairs ne peeredseja) tā dseedaja:

Leiz kā muhsu leelkungi
Dohma eezelt schehligi
Paprecksch skohlu tā hdeem ween,
Kas par m e i s t r e e m skohlas been.
Buhs kas labbi mahzih proht,
Tad gribb laudim skohlas doht,
Ekkur gudrais padohminsich,
Kungu galvās atrastinsch! —

Sinnams; mescha abbele
Mescha auglus isaudse;
Leez tai dahrsa pohtinus,
Kohks dohs gahrdus ahbolus.
Mihlais Deewa, kas dewis Tu
Kungeem tahdu padohmu,
Dohd ir Lawu svehtibu,
Ka to gohdam žaurwestu!! —

Muhsu kungeem Kursemme
Leiz: teem wissi pasaulē
Slawa ka tee schehligi,
Sarvu lauschu zeeneji.

Loi pee skohlahm redsam nu
Schahdas flawas taisnibu;
Dohdeet augsti Zeenigi
Dohdeet skohlas mihligi!!! —

Behru muttēs skohlinā
Juhsu flava dīrdaama
Buhs, un mahjās wezzaki
Par jums luhgsmi fisnigi:
„Lai, kur skohlas zehleji,
Deewa tohs puscko baggati
Ar itt leelu svehtibu
Ziltu ziltim redsamu!“

Mannas wezzas ažtinas
 Gan wairs ne buhs atwehrtas
 Redseht se ed u - laizinu
 Semmes lauschu fohlinu;
 Tomehr garrā paredsu
 Jau scho svehtu laizinu! —
 Redsedams wehl sa h̄kumu
 Preezigs bedrē libdischu.

Ko schè zeenijams wezstehws tā fohfchi dsee-daja, irr fenn gohds Deewam! peepildihts.
 Ko tobrihd zeenigi Kursemmes muischneeki nospreede, irr gohdam zaurwedduschi. Ir schè tee fawu schehligu un labbu prahstu pee mums Latweescheem parahdijuschi, un fewim gohdu ispelnijsches; jo w. Schulz ir wehl zittā weetā tā dseedaja:

„Schehlastibu leelaku
 Es preefsch laudim ne sinnu,
 Ka kur kahda basniza,
 Tur ir buhtu fohlina!“ —

Gudri un labbi irr zeenigi Kungi-darrijuschi fcho fohlu paprecksch zeldami, kur Kursemmes dehli no wissahm mallahm pulzejahs to Deewa wahrdū fmelt, un tad pehz starp saweem pascheem brahleem warr iseet to labbu fehklu taīs jaunās firdis isfeht. — Kā jaw dsirdejam effoht wairak kā 60 fohlmeisteri no Irlawas fohlas isgahjuschi, no kurreem nu 51 ihsti jaw weetās irr. Kad nu katriis ja ne wairak, tak atkal 50 behrnixus buhtu pamahzijis un teem to Deewa zellu rāhdijis, (lai nu gan warr buht wissi to zellu ir ne eetu) tad tak jaw buhtu 2550 behrnini, kas eelsch teem bei-dsameem 10 gaddeem gaismā un gudribā buhtu westi.

Woi tē nu naw jaw zeenigi Kursemmes Kungi muhsu Latweeschu tautai zaur schihs fohlas zefchanu leelu, ne isteizamu labbumu darrijuschi un svehtibu (ko nu gan wehl dauds ne ware taggad redseht) par to jaw wedduschi ?? — Woi nu ne isskattahs Kursemme jaw dauds labbaki, kā preefsch 10 gaddeem bija? — Ak ja! Tu atbildefi, mihtais lassitajs. Nu tad dohdi Deewam un Waldibai par to gohdu un flawu!! Ja — gohdu un flawu irr gan zeenigi Kungi jaw ispelnijsches; bet lai tik wehl Deewa

winneem firdis kā uhdena-straumes lohka, kā winni turpmal̄ fawu schehlastibu no Latweescheem ne atrauj; bet mihligi un labprahrti wehl gahdatu, kā ta gaismika, kas taggad fohfchi un gaifchi par Irlawas fohlu spihd, arri arween tahaki un wairak par wiffahm Kurfemmes mallahm isklihstu, un ir tehs wissu tumschakas weetinas apgaismotu, tad buhtu tā kā wezstehws Schulz wehl zittā weetā faldi dseedaja:

Leescham janna pasaulē!
 Taisahs muhsu semmitē!
 Tik ko laudim fohlas-zels,
 Wisse em — gohds un laime sels!!

Rakstihts no kahda Irlawā ismahzita mohlmeistera.

No Nerretas.

Leela fahde un gruhtas behdas irr nahkufschas pahr muhsu mallu, jo ta nikna fehrga, kā par lohpu-mehru fauz, irr ne ween Nerretas draudse zehluſees, bet arridsan zittās mallās isplattijusees, un leelu pohstu pee lohpeem darrijusi. Treschpazmitā Septembera deenā bija us Nerretas tirgu leels pulks wehrschu no Leischu pusses usdshihts, kas drihs no fanahkufcheem Schihdu pirzejeem tikka novirkts, un pa trim zelleem aisdshihts, prohti us Fehlabstatteſ pulsi, pa Selgawas zella us Kurmes muischu, un tahaki us Zohdi un Lindi, un treschais pulks us Birsehm Leischdōs zaur Pilkalnes teefu. Tanni paschā wakkā bija weens dsinnejs fawu pulku dsennoht pee weenas goh-digas fainineezes ne wersti no Nerretas basniz-kunga-muischias peenahzis, to luhgdamas, lai schi jel weenu no winna wehrfcheem, kas apkuffis un kura dehl zittus ne warroht kawehrt, pee fewis par nakti paturroht; oħra riħtam zilweku pakkar fuhtifchoht, kas to lehnitanam zitteem warroht pakkar dsiht. Un tapatt darrija zits, kas fawus wehrschus us Birsehm dsinna Pilkalnes us paschu Leischu roħbesħa stahwedamā krohgā. Abbās weetās laudis bija paklafigi prett teem luhdsejeem, un ab-hās tee tur paturret i wehrfchi, pehz kurreem ne

Lahds d'sinnejs ne nahze pakkat, nosprahga pa-fchâ pirmâ nakti, un ne ilgi pehz tam zehlahs abbâs weetâs ir pee teem mahju-lohpeem tas niknais lohpu-mehrs, ar ko Merretas faimneekam, un winna tuwam kaimikam 45 lohpu-gabbali nonikka, ta ka tam weenam tikkai weens pats tahlatki kruhmôs aisdsihts telsch atlikka, un tapat arridsan Pilkalnes krohdsi-neekam wissi winna lohpini nosprahga, bet no kurras weetas schi fehrga ir wehl-tahlatki pa-zittu kaimian mahjahn isplattijufes, un ka tannî pagasti lihds schim pahri pahr 90 lohpu-gabbaleem jau pohsta gahjuschi. Schè muhsu turumâ Kursemme zittur ne kur no schihs nelaimes nau dsirdams; bet Lehfabstatté, Birschumuischâ, Ahbetumuischâ, Kurmè, Lindè un Zohdè schi nikna fehrga arr jau effoht zehlusees un dauds pohsta darrijusi, ta ka arridsan Leischôs ne tahli no mums dauds weetâs lohpi ar scho kaitu frihtoht, zaur ko mums bailes un leela sargafschana. — Tikk ko muhsu pilskunga-teesa par scho nelaimi sinnu dabbuja, ta tuhliht isfuhtija teesas-kungu un lohpu-dakterus pehz ismekleschanas un pamahzifchanas, ka pee teem no sweschahm mallahm, un ihpaschi no zitteem Gubernementeem atdfihteem lohpu-pulkeem jaturrahs, un islaide us wissahm muischahm ihpaschas pauehlefschanas par to, kas tur jadarra, kur lohpu-mehrs zellahs, kas tahda nikna fehrga irr, pee kurras itt ne kahdas sahles ne palihds. Lai nu ikweens ir zittas weetâs no kahdas nelaimes warretu isfargatees, tad schè ar ihfakeem wahrdeem isteifschu schihs pauehlefschanas un pamahzifchanas.

I. Kas jadarra ar sweschhu lohpu d'sinnejeem.

Teem, kas no zitteem Gubernementeem zaur kahdeem aprinkeem woi us tirgeem gribb lohpus dsift, buhs parahdiht apleezinachanas no Aprinka woi lohpu-daktereem, kas no augstakahm teesahm apstiprinatas, ka schee lohpi weffeli. Bet tomehr schee lohpi us rohbescha irr apstattami no daktereem un teesas-lohzelkeem, no muischas- un pagasta-polizeijahm,

un pee wissu-masakas sîhmes no kahdas slim-mibas 12 deenas apfargajami, par ko tuhliht pilskunga-teefai sinnu aislaifchama. — Tahdus sweschus lohpus tikkai tad warr tahlatki laist, kad no kaiminu muischahm apleezinachanas parahdamas, ka tee lohpi tur jau 12 deenas apfargati. Semneekem, kas us tirgu, woi us pilsfelte lohpus wedd, no muischas woi no pagasta-polizeijas apleezinachanas ja-isnemm, ka tee lohpi weffeli. — Schihs apleezinachanas pee teesasraksteem glabbajamas. Us pilsfelte lohpi un tirgeem b es tahdahm apleezinachahanahm weddami lohpi irr atnemmami, un pehz 12 deenu apfargafchanas, apgahdrafchanas-teefai par labbu pahrdohdami; — bet ja tee jau buhut apfarguschi, tad nosittami un aprohkami, un te e, kam winni peederr, peenahkamai teefai us fohdifchanu nodohdami, par ko tirgus-fohgeem jagahda. — Ikweenam, kas tirgu lohpus pirzis, ne buhs tohs ar saweem zitteem lohpeem lohpâ weenâ kuhti salikt, bet tohs no laidahrsa tahli atschkirtâ schkuhnî 12 deenas papreelsh usmannigi apwalteht, pirms tohs pee saweem zitteem lohpeem peelaish.

Kas tam prettim darra, tam buhs naudas, zeetuma- jeb meefas-strahpi dabbuht. — Krohdineekam pee taks paschas strahpes ne buhs laut, ka sweschhi laudis sawus lohpus steddeles, jeb krohga-stallôs eerwedd, bet teem buhs tahkus stallus, un apstlandetas gannibas-weetas teem eerahdiht. Kad lohpu-pulki no tahlahm mallahm atnahk, tad muischas-waldischahanahm buhs tohs apturreht, un lihds ar winnu d'sinnejeem kahdâs tahlas rihjâs eelikt, ja teem ne warr kahdas tahli atschkirtas gannibas eerahdiht, un tuhdu pilskunga-teefai sinnu par to aislaist. Muischas- un pagasta-polizeijahm pee leelas strahpes us to jarauga, ka sweschhi lohpi tikkai pa teem no pilskunga-teesas wehleteem zelleem tohp dsifti. Bet us scheem zelleem ir tahdeem wesumeem, kas ar jehlahm ah dahm un nekaufeteem taukeem peekrauti, nau brihw, steddeles eebraukt, bet teem lihds ar winnu weddejeem tukschi schkuhnî jeb zittas ehkas eerahdami, un peeteizams, ka

teem buhs fargatees, ar lohpeem us scheem zel-
keem satiktees, jeb tohs peekert.
(Turplikkam beigums.)

• Tschiggana shtukki (gudriba).

Scho waffaru bija Tschiggans kahdam sem-
neekam, Kad wissi laudis laukā pee darba bija
isgahjuschi, no klethes jaunas sahbakas is-
sadsis. Kad nu schis nelaimigā brihdī bija
isgahjis, tille tuhliht nokerrts. Schis preeskch
teesas, kad to tur jautajuschi, kahabbad schis
tohs sahbakus sadsis, ta atbildeja: „Zeeniga
teesa, nebba es tohs sahbakus saggu; tikkai
patappinaht gribbeju, jo redseet, zeeniga tee-
sa, es ta dohmaju: Saimneekam taggad par
waffaru sahbakus ne waijaga, winnam ar baf-
fahm kahjahn jaw peeteek par sattu sahliti eet;
bet man, ka jaw sinneet, zeeniga teesa, sah-
baku gan waijag, kur peefhus peelkt, lai
kummelsch us andeli danza. Es tadehklik doh-
maju taggad no wiina, kur tam sahbaku ne
waijag — pānemt; ruddeni, kur tam pascham
buhtu waijadseis weddibās (kahsās) jaht, tad
buhtu tam itt kohfchi wehl isfmehretus atkal
tohs aisnessis. — Woi tad nu ta kahda leela
nelaime?“

E. F. S.

Teesas fluddinashanas.
Us pawehleschanu tahs Keiserikas Majesteetes,
ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsts ic. ic. ic.,
tohp no Sleksas pagasta teesas, pehz schihs deenas
spreeduma, wissi mantineeki tahs, Sleksas Ruhme-
neeku mahjās nomirruschas, pee Postendes pagasta
peederigas atraitnes Soplihs Grünwald zaur scho us-
aizinati un faulti, ar sawahm prassishanahm, kas us
mantoschanu dibbinajahs, jeb ar zittahm melleschanahm,
lai buhtu kahdas buhdamas, pee tahs atstah-
tas mantas tahs peeminnetas Soplihs Grünwald,
woi paschi, jeb zaur weetneekeem, kur tahdi wehleti,
jeb ar assidenteem un pehrmindereem diwu mehnescu
starpa no appafrakstitas deenas, un wisswehlak

ta 4tā Janvar 1851

preeskch pussdeenas pee schihs teesas peeteiktees un fa-
was prassishanas usdoht, bet itt ihpaschi teem mantis-

neekem peekohdinahs, pee laika ar tahm waijadsigahm
peerahdischanahm, ka winni tai nelaikei radda, scheit
peeteiktees, ja winni ne gribb welti stoigaht un pehz
Kursemies semneeku likkumu grahmataas 337 § 4 punk-
tes ne gribb taapt atraiditi, ar to pamahzischahu, ka
wissus, kas ar sawahm prassishanahm, mantoschanahm
jeb zittahm melleschanahm pee tahs atstahdas
mantas tahs peeminnetas Soplihs Grünwald lihds
tam peeminnetam terminam ne buhs peeteikches,
pehz schi termina wairs ne klausih, bet winneem muh-
schigu kluuszeeschahu usliks. To buhs wehrā likt!
Rakstihts Sleksas pagasta teesas, tai 28tā Oktober 1850.

†† Turris Bosche, pagasta wezzakajs. 1
J. Günther, pagasta teesas frihweris.

No Krohna Bahrbalas pagasta teesas tohp wissi tee,
kam kahdas koisnas parradu prassishanas pee tahs at-
stahdas mantas ta nomirruscha Bahrbalas Griekischu
faimneeka Zahna Kaisel, zaur scho usaizinati, diwu
mehnescu starpa, un wisswehlak lihds 1mo Janvar
1851 ar sawahm prassishanahm un klaibrahm peerah-
dischanahm pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo
wehlak neweenu wairs ne klausih. Krohna Bahrbalas
pagasta teesa, tai 1mā November 1850. 2

(L. S.) M. Semimiht, teesas wezzakajs.
(Nr. 714.) Teesas frihweris J. Antonius.

Baldohnes Krohna pagasta teesa zaur scho usaizina
wissus, kas gribb usnemtees diwi laivas taisiht, kas
Baldohnes Krohna meschakungam irr waijadsigas pee
plohsta malkas laischanas, pee schihs pagasta teesas
peeteiktees, un irr preeskch tam pirmo terminu us 1mo
Dezember un ohtru terminu us 8tu Dezember f. g. no-
likuse, kur katri, kam patihk schihs laivas klappeht,
famas prassishanas scheit warr usdoht. Baldohnē,
ta 3schā November 1850. 1

(L. S.) Pagasta wezzakajs J. Sandt.
(Nr. 589.) Teesas frihweris W. Helms.

Zitta fluddinashana.

Diwi waggares, weens neprezzehts un ohtrs ap-
prezzehts, kas arri mahk rakstiht un labbas leezibas
grahmatas warr usrahdih, warr par Zahneem 1851
Sarkanā muischā pee Wentespils weetas dabbuht, un
tadehkli lai pee laika pee arrentes funga peeteizahs. 2